

خیمه شب بازی در لهستان

خیمه شب بازی در دنیا دارای سابقه بسیار طولانی است. با وجود این نوع نمایشها و شکل عروسکها پیوسته مشخصات مخصوص کشورها و باعصار مربوط خود را دارند.

خیمه شب بازی نیز مانند رقص و آواز، انعکاسی از روح ملتها است و به منابع بسیار قدیمی فلکلر ملل وابستگی دارد.

در شماره دوم بحث درباره « وایانک » یا خیمه شب بازی اندونزی چاپ شده بود و اینک ضمن بحث کوتاهی، خیمه شب بازی لهستان را به خوانندگان محترم معرفی می کنیم.

در لهستان مبداء خیمه شب بازی ملی را می شک باید در نمایشهای مذهبی بسیار قدیمی « مهندعیسی » جستجو کرد. این نوعی از تئاتر بسیار بود که اصطبل « بیت اللحم » را با اعضاء خانواده مقدس و اشخاص دیگری از قبیل چوپانان و سه مجوس نشان میداد. بمرور زمان، ذوق هجاثی مردم که پدنیال فرصتی برای تظاهر بود، اشخاص عجیب تمازهای را وارد این تئاتر ساخت از قبیل شیطان با چنگال آهنی اش، مرده استخوانی و بالاخره « هرود » شاه شرور که زندگی خود را در دوزخ بی پایان میرساند. این نوع تئاتر هنوز هم در عده ای از دهات لهستان باقی است.

اما در شهرهای بزرگ باین نمایش محدود و به گوشه اصطبل محقر « بیت اللحم » اکتفاء نکردند. نخستین بار در شهر « کرا کووی » بردور صحنه معمولی و قدیمی، دکور بسیار زیبا و ظریفی ساختند که دارای برجهای کوچک و بلند و شیشه های

رئیس تشریفات

مدیر کل

رنکارنگ و گنبد های بسبک دوره رنسانس بود و از نفوذ معماری قدیم شهر «کرا کووی» بر روی این هنر حکایت میکرد. مثلاً از برج کلیسای «سنت ماری» یا کاخ «شاهی واول» چنان نمونه های جالبی از مقواساختند که در نوع خود شاهکاری شمرده میشد.

بمروزرمان نمایش عروسکی «مهدعیسی» تغییر صورت داد یعنی گذشته از آنکه شکل دکور آن از نظر معماری تغییر کرد بر روی صحنه کوچک، عروسکان تازه ای بجز آن اشخاص معمول قدیمی ظهور کردند. این عروسک های تازه نمونه هایی از تیپ های مختلف مردم شهر «کرا کووی» بودند از قبیل مالک، کارگر فروشنده و نوکر برهنه خوشحال و جز اینها...

کاباره هنری و ادبی معروف «بادکنک سبز»

که در آغاز قرن
اخیر در «کرا -
کووی» شدت تأسیس

نوع تازه ای از خیمه شب بازی هجائی و سیاسی

را پایه گذاری کرد و به

در این تقارن عروسکهای اولیه که بر روی چوبی سوارشان کرده بودند بوسیله آن از زیر آنها راه می بردند، نمونه هایی از اشخاص سیاسی و هنری زمان بودند. این عروسکها بوسیله هنرمندان معروف تهیه می شد و اشعاری هم که برای نمایشها ساخته میشد اثر نویسندگان و شاعران فکاهی معروف آن زمان بود.

چندی بعد در «ورشو» کاباره ادبی

«موموس» Momus به پیروی از بسبک کاباره

«بادکنک سبز» تشکیل شد و روشنفکران ورشو

بدین قیافه های کاریکاتوری هنرپیشگان و

هنرمندان و روزنامه نویسان عصر خود در روی

خانم...الدوله

صحنه «خیمه شب بازی» از خنده روده بر میشدند .
 اما در سال ۱۹۰۹ بعد بر اثر جلوگیری شدید دوره تزاری ناچار از
 پرداختن به مسائل سیاسی خودداری شد .
 در سالهای بین دو جنگ باز مسائل سیاسی موضوع این نمایشها قرار
 گرفت و اشعار آنها بوسیله شاعرانی نظیر «گلایزنسکی» ، «اسکومینسکی»
 و «مینکیویچ» گفته میشد .

شکل اجرای یک نمایش خیمه شب بازی

خیمه شب بازی کنونی لهستان ادامه همان عرف فکاهی قدیم است .
 البته در میان عروسکها قیافه‌های مردان سیاسی بزرگ وجود ندارد
 اما نمونه بیشتر طبقات مختلف مردم کنونی «ورشو» را در میان آنها می‌توان دید.
 تصویری که در این صفحه دیده می‌شود، طرز اجرای نمایش را بخوبی
 نشان میدهد . عروسکها که بر صورت کاریکاتور اشخاص مختلف ساخته
 شده‌اند بوسیله چوبی از زیر تکان داده میشوند و نخهایی نیز به سر و دست
 آنها مربوط است که بازی دهنده عروسک آنها را به دست دیگر دارد .
 در اشعار و گفتگوهای این نمایشها «جناس لفظی» جای بسیار مهمی
 را اشغال کرده است . البته چون «جناس» های لفظی هر زبانی مخصوص همان
 زبان است و ترجمه عین آنها به زبان دیگر ممکن نیست دادن نمونه‌ای از این
 جناس گوئی‌های مخصوص زبان لهستانی در اینجا امکان ندارد . ترجمه ر.س.